

VAIDLUSTUS

Türi Vallavalitsuse avatud hankemenetlusega riigihankes „Türi linna avaliku ruumi kujundamise I etapp - Türi järve arendamine atraktiivseks rekreatsioonialaks projekteerimis- ja ehitustööd“ (viitenumber 303200)

Vaidlustaja:	Lars Laj Eesti OÜ registrikood 14208365 Tartu mnt 54, Ülenurme alevik Kambja vald 61714 Tartu maakond info@larslaj.ee
Vaidlustaja lepinguline esindaja:	vandeadvokaat Anneli Aab Advokaadibüroo Sirel & Partnerid Vesivärava 50, 10152 Tallinn e-post anneli.aab@sirel.com
Hankija:	Türi Vallavalitsus registrikood 75033460 Hariduse tn 3, 72213 Türi Järva maakond vallavalitsus@tyri.ee

VAIDLUSTAJA TAOTLUSED:

1. Peatada hankemenetlus kuni käesolevas vaidluses tehtava otsuse jõustumiseni.
2. Rahuldada vaidlustus.
3. Kohustada Türi Vallavalitsust viima riigihanke alusdokumendid vastavusse õigusaktidega ettenähtud nõuetega.
4. Määrata kindlaks menetluskulude suurus ja jaotus ja mõista Türi Vallavalitsuselt Lars Laj Eesti OÜ kasuks välja vaidlustusmenetluses tasutud riigilõiv ja lepingulise esindaja kulud.

1. FAKTILISED ASJAOLUD

- 1.1. Türi Vallavalitsus (**hankija**) viib läbi avatud hankemenetlusega riigihanke „Türi linna avaliku ruumi kujundamise I etapp – Türi järve arendamine atraktiivseks rekreatsioonialaks projekteerimis- ja ehitustööd“, riigihanke viitenumber 303200 (**riigihange**). Riigihanke esemeks on Türi järve rekreatsiooniala projekteerimis- ja ehitustööd. Hanke osaks on muuhulgas mänguväljaku projekteerimine ja väljaehitamine.
- 1.2. Lars Laj Eesti OÜ (**vaidlustaja**) soovib riigihankes pakkumust esitada, seega on vaidlustaja näol tegemist hankest huvitatud isikuga.
- 1.3. Hankemenetluse käigus on vaidlustaja korduvalt juhtinud hankija tähelepanu sellele, et hanke alusdokumendid ei taga efektiivset konkurentsi, kuna mänguväljaku lähteülesanne on selline, et viib suunatult üksnes ühe tootja toodete kasutamiseni (vt nt riigihangete

registris küsimus ID nr 1060308). Veelgi enam, mänguväljaju lähteülesande dokument oli koostatud mitte hankija, vaid ühe turuosalise – Fixman Eesti osaühingu – poolt, kes samuti soovib hankes osaleda ja kes samal põhjusel ei tee oma konkurentidele hinnapakumist, et viimased saaks Fixman Eesti osaühingu tooteid oma pakkumuses kasutada. Hankija iseenesest ei eitanud, et hange on üles ehitatud Fixman Eesti OÜ toodetele tuginevalt, kuid lubas vaadata alusdokumendid üle tulenevalt nii vaidlustaja küsimuse püstitusest kui ka muudel põhjustel ja lubas dokumentides teha muudatusi. Samuti pidi hankija pikendama pakkumuste esitamise tähtaega ning muutuma pidi ka tööde teostamise tähtaeg.

- 1.4. Sellele järgnevalt muutis hankija küll alusdokumente, kuid tehtud muudatused on näilised ja formaalsed ning ei muuda olemuslikult seda, et mänguväljaku projekteerimis—ja ehitustingimused on siiski üht turuosalist ja tema tooteid (Fixman Eesti OÜ) soosivalt üles ehitatud, mõjutades seeläbi jätkuvalt teiste pakkujate (sh ka vaidlustaja) võimalusi hankes osaleda.
- 1.5. Nimelt avaldas hankija 20.02.2026 riigihanke juurde uued tehnilised tingimused ning mänguväljaku lähteülesande , milles mänguväljaku elementidele kehtestatud tehnilisi nõudeid oli täpsustatud ja kitsendatud, eeskätt materjalide, konstruktsioonide ja tehniliste lahenduste osas. 20.02.2026 mänguväljaku lähteülesande dokumendi autoriks oli Kristen Roose, kes on Fixman Eesti osaühingu juhatuse liige (**lisa 1**) ning omab läbi Roose Teenused OÜ 30% osalust Fixman Eesti osaühingus (**lisa 2**). Fixman Eesti osaühingu on avaldanud vaidlustajale, et soovib hankes osaleda ja seetõttu ei tee vaidlustajale vastavate toodete osas ka hinnapakumist.
- 1.6. Mänguväljaku lähteülesandes tehtud muudatused viisid sisuliselt olukorrani, kus hangitavad mänguväljaku seadmed ja lahendused olid kirjeldatud sellise detailsuse ja spetsiifikaga, et Eesti turuosalistest suudab nõuetele vastavat toodet pakkuda üksnes Fixman Eesti osaühing või on nimetatud ettevõtte vähemalt võrreldes teiste pakkujatega selges eelisesisus.
- 1.7. Vaidlustaja pöördus seejärel hinnapakumise saamiseks Fixman Eesti osaühingu poole sooviga uurida võimalust kasutada samu või samaväärseid tooteid oma pakkumuse koostamisel. Fixman Eesti osaühing keeldus aga hinnapakumise tegemisest põhjendusega, et ta osaleb ise selles hankemenetluses. Seega kujunes olukord selliseks, kus ühelt poolt oli hankedokumentide tehniline lahendus sisuliselt joondatud ühe konkreetse turuosalise toodete järgi, kuid teiselt poolt keeldus sama turuosaline konkurentidele vastavate toodete või lahenduste pakkumisest.
- 1.8. 26.02.2026 pöördus vaidlustaja hankija poole ning juhtis tähelepanu sellele, et hangitavate toodete tehniline kirjeldus on kujundatud ülemäära detailselt ja kitsendavalt. Vaidlustaja palus muuta hanketingimusi selliselt, et hangitavate toodete osas oleks tagatud läbipaistvus ja võrdne kohtlemine ning välistatud huvide konflikt ja ühe konkreetse ettevõtja eelistamine. Samuti juhtis vaidlustaja tähelepanu sellele, et hanketingimuste muutmise korral tuleb pikendada pakkumuste esitamise tähtaega (**riigihangete registris küsimus ID nr 1060308**).
- 1.9. 04.03.2026 vastuses lubas hankija vaadata alusdokumendid üle ja teha vajaduse korral neis muudatused. Lisaks märkis hankija ka seda, et tema hinnangul on pakkujatel lubatud pakkuda alternatiivseid tooteid ning et alusdokumentides sisalduvad viited tuleb mõista koos võimalusega pakkuda samaväärseid lahendusi.
- 1.10. Seega andis hankija 04.03.2026 vastusega vaidlustajale sisuliselt mõista, et vaidlustaja poolt esile toodud probleemid vaadatakse üle ning vajaduse korral tehakse hankedokumentides parandused. Sellest lähtudes sai vaidlustaja aru, et hankija on vähemalt põhimõtteliselt möönnud vajadust hankedokumentides ilmnenuid puuduste kõrvaldamiseks või nende sisuliseks korrigeerimiseks.

- 1.11. 02.04.2026 avaldas hankija riigihanke juurde uued tehnilised tingimused ja uue mänguväljaku lähteülesande. Kuigi hankija lisas dokumentidesse viite samaväärsuse võimalusele, ei muutunud hankedokumentide tegelik sisu selliselt, et varasemad probleemid oleksid kõrvaldatud. Vastupidi, mänguväljaku elementidele kehtestatud nõuded jäid endiselt sedavõrd detailselt ja konkreetset määratletuks, et need jätkasid sisuliselt ühe konkreetse tootja või turuosalise lahenduste eelistamist.
- 1.12. Seega hankija ei ole 02.04.2026 dokumentidega kõrvaldanud neid puudusi, millele vaidlustaja oli juba 26.02.2026 tähelepanu juhtinud. Kuivõrd hankedokumentide tegelik sisu jäi sisuliselt samaks, säilis ka olukord, kus konkurents on moonutatud, ühe võimaliku pakkuja eelis ei ole kõrvaldatud ning hankedokumentide neutraalsus ja avatus samaväärsetele lahendustele ei ole tegelikult tagatud.
- 1.13. Vaidlustaja leiab seetõttu, et hankija tegevus rikub jätkuvalt riigihangete seadusest tulenevaid nõudeid ja põhimõtteid ning vaidlustaja õigusi osaleda hankemenetluses võrdsetel ning ausatel tingimustel. Vaidlustaja põhjendab esitatud vaidlustust järgnevalt.

2. PÕHJENDUSED

2.1. Hankija tegevus rikub vaidlustaja subjektiivseid õiguseid

- 2.1.1. Riigihangete seaduse (RHS) § 185 lg 1 kohaselt võib pakkuja vaidlustada hankija tegevuse, kui ta leiab, et RHS-i rikkumine hankija poolt rikub tema õigusi või kahjustab tema huvisid, esitades riigihangete vaidlustuskomisjonile vaidlustuse. Vaidlustuse võib esitada mh RHS alusel tehtud hankija otsusele, mis võib rikkuda vaidlustaja õigusi või kahjustada tema huvisid (RHS § 185 lg 2 p 8).
- 2.1.2. Käesoleval juhul seisneb vaidlustuse ese hankija tegevuses ja otsustes hanketingimuste kujundamisel ning nende muutmata jätmisel, vaatamata vaidlustaja poolt esitatud põhjendatud tähelepanekutele, mille kohaselt ei vasta hankedokumendid riigihangete seadusest tulenevatele nõuetele ning moonutavad konkurentsi.
- 2.1.3. Vaidlustaja on seisukohal, et hankija tegevus rikub tema subjektiivseid õigusi eelkõige seetõttu, et hanketingimused on kujundatud viisil, mis piirab põhjendamatult konkurentsi ning seab vaidlustaja võrreldes teiste pakkujatega, eeskätt Fixman Eesti osaühinguga, ebavõrdsesse olukorda. Sellistes tingimustes ei ole vaidlustajal võimalik esitada tegelikult konkurentsivõimelist pakkumust, sõltumata tema pädevusest ja valmisolekust hankelepingut täita.
- 2.1.4. Riigihanke menetluse loogilise järgnevuse põhimõttest tulenevalt mõjutavad hanketingimustes esinevad rikkumised vältimatult kogu menetluse edasist kulgu ja tulemust. Kui hanketingimused on kujundatud õigusvastaselt, ei saa nende alusel läbiviidud menetlus viia õiguspärase tulemuseni ega õiguspärase hankelepingu sõlmimiseni.
- 2.1.5. Neil kaalutlustel on vaidlustajal selgelt äratuntav ja õiguslikult kaitstav huvi hankija tegevuse vaidlustamiseks. Vaidlustuse rahuldamise korral on võimalik kõrvaldada konkurentsi moonutavad tingimused ning tagada vaidlustajale tegelik võimalus osaleda hankemenetluses võrdsetel alustel. Seega on vaidlustaja majanduslikke huve teeniv eesmärk – osaleda ausas ja läbipaistvas hankemenetluses ning konkureerida hankelepingu sõlmimiseks – saavutatav üksnes juhul, kui vaidlustuskomisjon tuvastab hankija tegevuse õigusvastasuse ja kohustab hankijat viima riigihanke alusdokumendi vastavusse õigusaktidega ettenähtud nõuetega. Järelikult on vaidlustajal käesolevas asjas RHS § 185 lg 1 tähenduses olemas vaidlustusõigus ning kaitstav õigushüve.

2.2. Hankija tegevus on vastuoluline ja läbipaistmatu, hankija eksitab oma tegevusega pakkujaid

- 2.2.1. Hankija tunnistas oma 04.03.2026 vastuses vaidlustaja 26.02.2026 pöördumisele, et vaidlustaja poolt esile toodud asjaolud vajavad ülevaatamist, ning teatas, et vaatab

- alusdokumendid üle ja teeb vajaduse korral muudatused, sealhulgas pikendab pakkumuste esitamise tähtaega.
- 2.2.2. Selline hankija seisukoht löi vaidlustajale põhjendatud ootuse, et hankija kõrvaldab hanketingimustes esinevad olulised puudused, eelkõige need, mis puudutavad tehnilise kirjelduse neutraalsust, samaväärsete lahenduste tegelikku lubatavust ning võimaliku huvide konflikti kõrvaldamist.
 - 2.2.3. 02.04.2026 avaldas hankija küll uued tehnilised tingimused, kuid ei ole hankija kõrvaldanud neid puudusi, millele vaidlustaja oli oma pöördumises selgelt ja põhjendatult tähelepanu juhtinud. Hankedokumentide sisuline ülesehitus jäi samaks ning konkurentsi moonutavad asjaolud ei ole kõrvaldatud.
 - 2.2.4. Selline olukord tähendab, et hankija on andnud pakkujatele ühe signaali (valmidus puudused kõrvaldada), kuid käitunud tegelikkuses teisiti (puudusi sisuliselt kõrvaldamata). Vaidlustaja hinnangul on tegemist vastuolulise ja läbipaistmatuga käitumisega, mis ei ole kooskõlas riigihangete seadusest tulenevate nõuetega.
 - 2.2.5. RHS § 3 kohaselt peab hankija korraldama riigihanke läbipaistvalt, kontrollitavalt ja proportsionaalselt ning kohtlema kõiki ettevõtjaid võrdselt. Läbipaistvuse põhimõtte eeldab muu hulgas, et hankija tegevus on järjekindel ning pakkujatele antud selgitused ja seisukohad on usaldusväärsed. Kui hankija avalikus vastuses tunnistab probleemi olemasolu ja lubab selle kõrvaldada, kuid hiljem seda sisuliselt ei tee, on tegemist läbipaistvuse nõude rikkumisega.
 - 2.2.6. Samuti rikub selline käitumine võrdse kohtlemise põhimõtet. Pakkumuste ettevalmistamisel lähtuvad ettevõtjad hankija antud teabest ja selgitustest. Kui osa pakkujaid kujundab oma tegevuse eeldusel, et hanketingimusi muudetakse, kuid tegelikkuses seda ei tehta, asetatakse nad ebasoodsamasse olukorda võrreldes pakkujatega, kellele olemasolevad tingimused juba sobivad.
 - 2.2.7. Euroopa Kohtu ja riigihangete vaidlustuskomisjoni praktikas on korduvalt rõhutatud, et hankija peab kogu hankemenetluse vältel tagama läbipaistvuse ja järjepidevuse ning ei tohi oma varasemaid seisukohti ilma piisava ja selge põhjenduseta muuta või neist sisuliselt taganeda. Vastasel juhul kahjustatakse pakkujate usaldust hankemenetluse vastu ning rikutakse võrdse kohtlemise põhimõtet.
 - 2.2.8. Lisaks riigihangete seadusest tulenevatele nõuetele tuleb arvestada ka haldusõiguse üldpõhimõtteid. Riigihanke läbiviimine on haldusmenetlus, millele kohaldatakse mh õiguspärase ootuse ja usalduse kaitse põhimõtet. Kui hankija annab menetlusosalistele selge lubaduse hankedokumentide muutmiseks, tekib pakkujatel legitiimne ootus, et selline muudatus ka tegelikult tehakse. Lubaduse täitmata jätmine ilma sisulise põhjenduseta on vastuolus hea halduse põhimõttega.
 - 2.2.9. Samuti tuleb arvestada RHS § 92 jj sätteid, mis reguleerivad selgituste andmist hankemenetluses. Hankija poolt riigihangete registri kaudu antud selgitused on suunatud kõigile potentsiaalsetele pakkujatele ning kujundavad hanketingimuste mõistmist ja rakendamist. Kui hankija selgitustes viitab vajadusele hankedokumente muuta, peab see kajastuma ka tegelikes hankedokumentides. Vastupidine olukord tähendab, et hankija ei ole menetlust korrektselt läbi viinud.
 - 2.2.10. Kui vaidlustaja üritas riigihanke teabevahetuse kaudu (riigihangete registris küsimus ID nr 1074810) aru saada ja mõista, miks mänguväljaku lähteülesanne on just selliste nõuetega (nt miks peavad konstruktsioon või liumäe küljed olema valmistatud liimpuidust, miks peab batuut olema ainult vööribadest jne), siis hankija neile küsimustele ei vastanud, viidates, et *mänguväljaku elementide hankimine ei ole praeguse hanke osa. Siis mänguväljaku erinevate elementide materjalid ning nende omadused ei oma praeguse hanke juures tähtsust, sest projekteeritakse ainult alad vastavalt näidistoodete nõutud gabariitidele ja ehitatakse projekteeritud EPDM aladele alused*. Ka see hankija seisukoht

on äärmiselt vastuoluline. Ühelt poolt hankija keeldub selgitamast, miks ta sellised nõuded on hankesse ette näinud, selgitades, et mänguväljaku elemente hetkel ei hankita – tõepoolest, vastav osa on hankest alates 02.04.2026 ka välja jäetud – kuid teisalt jätab hankija täiesti tähelepanuta, et tegemist on projekteerimis- ja ehitustööde hankega, mis tähendab, et pakkujate peab mh ka mänguväljaku inventari ja elemendid projekteerima lähteülesandes ettenähtud nõuetele vastavalt.

2.2.11. Vaidlustaja poolt hankijale esitatud küsimused (riigihangete registris küsimus ID nr 1074810 ja 1060308) puudutasid hanketingimuste kujundamise seisukohalt keskseid asjaolusid, eeskätt mänguväljaku elementidele kehtestatud tehniliste nõuete põhjendatust ja vajalikkust. Tegemist ei olnud kõrvaliste või täpsustavate küsimustega, vaid küsimustega, mis on otseselt seotud pakkujate võimalusega koostada nõuetele vastav pakkumus ning hinnata, kas hanketingimused on kooskõlas riigihangete seadusest tulenevate nõuetega.

2.2.12. Sellises olukorras lasus hankijal kohustus anda esitatud küsimustele sisuline ja arusaadav vastus. RHS § 46 lg 1 kohaselt hankija teeb riigihanke alusdokumentidega seotud selgitused või selgitamist võimaldavad dokumendid elektrooniliselt kättesaadavaks kolme tööpäeva jooksul asjakohase selgitustaotluse saamisest arvates. Kui kogu riigihanke teabevahetus ei toimu elektrooniliselt, esitab hankija selgitused või selgitamist võimaldavad dokumendid sama tähtaja jooksul kõikidele hankijale teadaolevatele riigihankest huvitatud ettevõtjatele kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Käesoleval juhul jättis hankija vaidlustaja küsimustele sisuliselt vastamata ning ei põhjendanud ka seda, miks vaidlustaja poolt tõstatatud küsimuste pinnalt hanketingimusi ei muudetud.

2.2.13. Seega on hankija jätnud täitmata RHS § 46 lg-st 1 tuleneva selgitamiskohustuse. Sisuliste vastuste andmata jätmise küsimustele, mis puudutavad hanketingimuste kujundamise aluseid ja pakkujate võimalust koostada nõuetele vastav pakkumus, kujutab endast olulist menetlusnormi rikkumist. Sellise rikkumise tõttu ei ole pakkujatele tagatud võrdne ja läbipaistev ligipääs hanketingimuste sisule, mistõttu ei vasta hankemenetluse läbiviimine RHS § 3 p-des 1 ja 2 sätestatud põhimõtetele.

2.2.14. Eeltoodust tulenevalt on vaidlustaja seisukohal, et hankija tegevus on olnud vastuoluline ja läbipaistmatu ning ei vasta ei riigihangete seaduse § 3 üldpõhimõtetele ega haldusmenetluse üldistele nõuetele. Selline menetluslik rikkumine mõjutab kogu hankemenetluse õiguspärasust ning annab iseseisva aluse hanketingimuste muutmiseks.

2.3. **Hankedokumendid ei vasta tehnilise kirjeldusele ette nähtud nõuetele**

2.3.1. RHS § 87 kohaselt määratletakse riigihanke objekt tehnilise kirjeldusega, mille eesmärk on kirjeldada hangitava asja, teenuse või ehitustöö omadusi, funktsionaalsust ja muid olulisi tunnuseid viisil, mis võimaldab pakkujatel esitada võrreldavaid ja hankija vajadustele vastavaid pakkumusi. Tehniline kirjeldus peab olema koostatud selliselt, et see tagaks riigihanke läbipaistvuse ning avatuse konkurentsile.

2.3.2. RHS § 88 lg 1 kohaselt koostab hankija tehnilise kirjelduse kas tehniliste kirjelduste (standardite) alusel või funktsionaalsete nõuete kaudu. Sama paragrahvi lõige 7 kohaselt tehniline kirjeldus **peab tagama kõigile ettevõtjatele võrdsed tingimused pakkumuse esitamiseks ega tohi tekitada objektiivselt põhjendamatuid takistusi riigihangete avamisel konkurentsile.**

2.3.3. Vastavalt RHS § 88 lg-le 6 tehnilistes kirjeldustes ei nimetata kindlat ostuallikat, protsessi, kaubamärki, patenti, tüüpi, päritolu ega tootmisviisi, **mis võiks anda mõnele ettevõtjale või tootele eeliseid teiste ees või nende osaluse välistada.** See keeld ei kehti juhul, kui see on hankelepingu esemest tulenevalt vältimatult vajalik põhjusel, et tehnilise kirjelduse koostamine ei võimalda hankelepingu eset piisavalt täpselt ja mõistetavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märge „või sellega samaväärne”. Nimetatud nõude

eesmärk on välistada olukord, kus hankija suunab riigihanke sisuliselt ühe konkreetse tootja või toote poole ning piirab seeläbi konkurentsi.

- 2.3.4. Käesolevas hankes on mänguväljaku elementidele kehtestatud tehnilised nõuded kujundatud sellise detailsuse ja spetsiifikaga, et need vastavad sisuliselt ühe konkreetse tootja toodetele. Nii on hankedokumentides ette nähtud mh konkreetset materjalinõudeid (nt PEFC-sertifikaadiga puit), konstruktsioonilised lahendused (nt liimpuidu kasutamine ning liumäe külgede valmistamine liimpuidust) ning tehnilised detailid (nt batuudi konstruktsioonilahendus ja kiigeraami mõõtmed), mis ei ole vältimatult vajalikud hankelepingu eseme kirjeldamiseks, kuid piiravad sisuliselt alternatiivsete lahenduste pakkumise võimalust.
- 2.3.5. Kuigi hankija on viidanud võimalusele pakkuda samaväärseid lahendusi, ei muuda pelgalt formaalne viide „samaväärsusele“ hanketingimuste tegelikku sisu olukorras, kus nõuete kogum tervikuna välistab praktikas alternatiivsete lahenduste pakkumise. Lisaks ei ole teatud tehniliste nõuete puhul tegemist isegi samaväärsuse küsimusega, vaid nõuded on sõnastatud viisil, mis määrab ette konkreetse lahenduse või materjali. Näiteks on hankedokumentides ette nähtud, et batuut peab olema valmistatud vööribadest, kuigi selline lahendus on omane üksnes piiratud hulga tootjatele ega ole vajalik hankelepingu eseme kirjeldamiseks, kuna funktsionaalselt samaväärseid lahendusi (nt kummist batuudid) on turul laialdaselt saadaval. Samuti ei ole põhjendatud kiigeraami mõõtmete määratlemine vahemikuga 160 cm \pm 5 cm, kui hankelepingu esemest tulenevalt oleks piisav määrata üksnes minimaalne nõue. Hankija enda selgitusest nähtub, et ta ei käsitle neid nõudeid sisuliselt samaväärsuse kontekstis, vaid lähtub konkreetsetest näidistoodete gabariitidest ja omadustest. Sellisel juhul ei ole tegemist avatud samaväärsete lahenduste lubamisega, vaid sisuliselt etteantud lahenduste järgimisega.
- 2.3.6. Seega ei ole hankija taganud tegelikku võimalust pakkuda samaväärseid tooteid. Tehnilised nõuded on esitatud viisil, mis eeldab konkreetsetele toodetele iseloomulike lahenduste, mõõtmete, konstruktsioonide või materjalide järgimist, mistõttu ei ole turul pakutavate muude tootjate toodete puhul võimalik nendele nõuetele vastata ilma oluliste kõrvalekalleteta. Selline olukord on vastuolus RHS § 88 lg 6 ja 7 eesmärgiga.
- 2.3.7. Asjaolu, et hankija viitab alusdokumentides üldsõnaliselt võimalusele pakkuda alternatiivseid tooteid, ei ole piisav, kui tehnilise kirjelduse konkreetne sisu ei võimalda tegelikult samaväärseid lahendusi pakkuda.
- 2.3.8. Lisaks eeltoodule on tehnilise kirjelduse kujundamisel jäetud arvestamata ka RHS § 3 sätestatud üldpõhimõtted, eeskätt konkurentsi efektiivse ärakasutamise ja pakkujate võrdse kohtlemise põhimõte. Kui tehniline kirjeldus viib olukorraneni, kus üksnes üks turuosaline suudab nõuetele vastava pakkumuse esitada, ei ole tegemist avatud ega konkurentstile suunatud hankemenetlusega.
- 2.3.9. Eeltoodust tulenevalt on ilmne, et hankedokumendid ei vasta RHS §-des 87–89 sätestatud tehnilise kirjelduse nõuetele. Tehniline kirjeldus ei ole koostatud neutraalselt ega funktsionaalselt, vaid viisil, mis piirab põhjendamatult konkurentsi ning seab pakkujad ebavõrdsesse olukorda. Selline rikkumine on käsitatav olulise menetlusveana, mis toob kaasa vajaduse hankedokumentide muutmiseks.
- 2.3.10. Hanketingimustest nähtub ühtlasi, et tehniline kirjeldus ei arvesta hangitava töö teostamiseks vältimatute objektiivsete eeldustega ning sisaldab seetõttu nõudeid, mis ei ole reaalsetl täidetavad. Hankija on ette näinud ehitustööde alustamise tähtajaks 20.07.2026 ning tööde teostamise tähtajaks 01.10.2026, kuigi tööde maht hõlmab muuhulgas veetaseme alandamist, settemuda eemaldamist ning veetaseme regulaatori remonti. Selliste tööde teostamine eeldab aga eelnevalt asjakohaste lubade ja kooskõlastuste olemasolu, sealhulgas Keskkonnaameti menetluste läbimist, mille kestus ja võimalikke piiranguid hanketingimustes arvesse ei ole võetud. Samuti ei arvesta tehniline kirjeldus tööde loogilist järjestust, kuivõrd veetaseme alandamine eeldab

veetaseme regulaatori toimimist, kuid vastava töö lähteülesanne ei ole hankedokumentides piisavalt määratletud.

- 2.3.11. Lisaks ei käsitle tehniline kirjeldus realistlikult veetaseme taastumisega seotud asjaolusid, kuigi tegemist on põhjaveetoitelise veekoguga, mille veerežiimi muutmine on ajaliselt oluliselt pikema möjuga.
- 2.3.12. Seega ei ole tehniline kirjeldus koostatud viisil, mis võimaldaks hankelepingu eset objektiivselt teostatavalt ja arusaadavalt määratleda. Hankedokumentides ette nähtud tingimused ei arvesta tööde teostamisega seotud vältimatuid tehnilisi ja menetluslikke eeldusi ning ei ole seetõttu kooskõlas RHS § 87 eesmärgiga. Samuti ei vasta selliselt kujundatud tingimused RHS § 3 p 1 ja 2 kohaselt nõutavale proportsionaalsuse ja asjakohasuse põhimõttele, kuna need ei võimalda hankelepingu nõuetekohast täitmist mõistlikel ja objektiivselt teostatavatel tingimustel, ega võimalda pakkujatel esitada sisuliselt teostatavaid ja võrreldavaid pakkumusi, mis on vastuolus ka RHS § 2 lg-s 1 sätestatud riigihanke eesmärgiga

2.4. Hanketingimused moonutavad konkurentsi ja ei taga pakkujate võrdset kohtlemist

- 2.4.1. Vastavalt RHS § 3 peab hankija riigihanke korraldamisel järgima muu hulgas pakkujate võrdse kohtlemise, konkurentsi efektiivse ärakasutamise, läbipaistvuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid. Nimetatud põhimõtteid ei ole pelgalt deklaratiivsed, vaid määravad ära kogu hankemenetluse sisu ja lubatud piirid hanketingimuste kujundamisel.
- 2.4.2. Pakkujatel peavad pakkumuse koostamisel olema võrdsed võimalused, mis eeldab, et pakkumused esitatakse kõigi pakkujate jaoks samadel ja võrreldavatel tingimustel. Euroopa Kohtu praktika kohaselt on võrdse kohtlemise põhimõttega vastuolus olukorrad, kus hankemenetluses tekib mõnel pakkujal teiste ees põhjendamatu eelis, sh olukorras, kus tal on hankedokumentide kujundamise või hankija informatsiooni osas parem positsioon kui teistel (vt nt C-19/00 SIAC Construction Ltd vs Mayo County Council; C-470/99 Universale-Bau AG jt)
- 2.4.3. Vaidlusaluses riigihankes ei ole nimetatud põhimõtteid järgitud ning hanketingimused on kujundatud viisil, mis annab eelise konkreetsele ettevõttele Fixman Eesti osaühingule ning seab teised võimalikud pakkujad ebasoodsamasse olukorda. Tegemist ei ole üksnes abstraktse riskiga, vaid reaalse ja tuvastatava konkurentsi moonutamisega.
- 2.4.4. Esiteks, tuleneb konkurentsi moonutamine juba hanketingimuste sisust. Tehnilised nõuded mänguväljaku elementidele on määratletud sellise detailsuse ja spetsiifikaga, et need vastavad sisuliselt ühe konkreetse tootja toodetele. Selline lähenemine on vastuolus RHS § 88 lg-ga 6, mille kohaselt ei tohi tehnilises kirjelduses nimetada kindlat ostuallikat, protsessi, kaubamärki, tüüpi ega tootmisviisi viisil, mis annab mõnele ettevõtjale eelise teiste ees või välistab nende osaluse.
- 2.4.5. Teiseks, ei ole hankija taganud ka RHS § 88 lg 7 nõuet, mille kohaselt tuleb vältida põhjendamatu takistusi konkurentidele ning tagada kõigile ettevõtjatele võrdsed tingimused pakkumuse esitamiseks. Kuigi hankija on viidanud võimalusele pakkuda samaväärseid tooteid, ei ole selline võimalus tegelikkuses toimiv, kuna hanketingimuste kogum tervikuna välistab alternatiivsete lahenduste pakkumise.
- 2.4.6. Kolmandaks, süvendab konkurentsi moonutamist asjaolu, et hankedokumentide kujundamises on osalenud isik, kes on seotud ettevõtjaga, kes ise osaleb samas hankemenetluses. Selline olukord annab sellele ettevõtjale paratamatult teabe- ja sisulise eelise võrreldes teiste pakkujatega, kuna tal on olnud võimalik mõjutada hanketingimuste sisu viisil, mis arvestab tema enda toodete või lahenduste eripärasid.
- 2.4.7. Neljandaks, kinnitab konkurentsi moonutamist ka asjaolu, et vaidlustaja pöördumisel hinnapakkumise saamiseks keeldus Fixman Eesti osaühing hinnapakkumise tegemisest põhjendusega, et ta osaleb ise samas hankemenetluses. See tähendab, et ettevõtte, kelle toodetele hanketingimused sisuliselt vastavad, ei võimalda samal ajal konkurentidel neid

lahendusi oma pakkumuse koostamisel kasutada. Sellises olukorras ei ole teistel pakkujatel võimalik esitada nõuetele vastavat pakkumust samadel alustel, mis kinnitab, et hanketingimused ei taga tegelikku konkurentsi.

- 2.4.8. Isegi juhul, kui Fixman Eesti osaühing võimaldaks konkurentidele toodete edasimüüki, ei kõrvalda see kirjeldatud probleemi, vaid loob täiendava konkurentsieelise, kuna Fixman Eesti osaühingul oleks võimalik mõjutada konkurentide pakkumuste maksumust sisendhindade kaudu. Sellises olukorras ei toimu konkurents võrdsetel alustel, vaid tingimustel, kus ühe pakkuja käes on otsene mõju teiste pakkujate kulustruktuurile.
- 2.4.9. Kõiki eeltoodud asjaolusid kogumis hinnates on ilmne, et hanketingimused ei taga pakkujate võrdset kohtlemist ega võimalda konkurentsi efektiivset ärakasutamist RHS § 3 tähenduses. Tegemist ei ole üksikute ebatäpsustega, vaid süsteemse probleemiga hanketingimuste kujundamisel, mille tulemusena on üks pakkuja asetatud põhjendamatusse eelisseisu.
- 2.4.10. Selline olukord on vastuolus riigihanke läbiviimise eesmärgiga ning ei võimalda hankijal saada turult tegelikult parimat võimalikku pakkumust. Eeltoodust tulenevalt on hankija tegevus õigusvastane ning riigihanke alusdokumendi tuleb viia vastavusse RHS § 3 ja § 88 ettenähtud nõuetega.
- 2.5. **Hanke läbiviimisel pole järgitud riigihanke üldpõhimõtteid, eelkõige RHS §-s 3 p 4 toodud huvide konflikti vältimist**
- 2.5.1. RHS § 3 p 4 kohaselt on hankija kohustatud riigihanke korraldamisel vältima konkurentsi kahjustavat huvide konflikti. RHS § 4 lg 8 järgi huvide konflikt on olukord, kus hankija või tema nimel tegutseva isiku töötajal, ametnikul, juhatuse liikmel või muul pädeval esindajal, kes on kaasatud riigihanke ettevalmistamisse või korraldamisse või kes võib muul moel mõjutada selle riigihanke tulemust, on otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklikke huvisid, mida võib käsitada tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena.
- 2.5.2. RHS § 10 lg 2 kohaselt turu-uuringu käigus võib hankija konsulteerida asjaomasel valdkonnas tegutsevate isikute ja ettevõtjatega. Saadud nõuandeid võib kasutada riigihanke kavandamisel ja korraldamisel tingimustel, et see ei moonuta konkurentsi. Turu-uuringu käigus saadud nõuannete kasutamise korral tagab hankija riigihanke menetluses võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtete järgimise.
- 2.5.3. RHS § 95 lg 4 p-de 6 ja 7 kohaselt hankija võib kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja, kui huvide konflikti ei ole muude vahenditega võimalik vältida või kelle pakkumuse või taotluse koostamisel on osalenud isik, kes on osalenud sama riigihanke ettevalmistamisel või on muul viisil hankijaga seotud, ja sellele isikule seetõttu teadaolev info annab talle eelise teiste riigihankes osalejate ees ning sellest tingitud konkurentsi moonutamist ei ole muude vahenditega võimalik vältida.
- 2.5.4. Käesoleval juhul on hanketingimuste kujundamisse kaasatud isik, kes on seotud riigihankes osaleva pakkujaga Fixman Eesti osaühing (vt. p1.5) ning tegemist ei ole pelgalt formaalse seosega. Hanketingimuste kujundamises osalenud ettevõttel on tekkinud informatsiooniline ja sisuline eelis, kuna hanketingimused on kujundatud viisil, mis vastab tema poolt pakutavatele toodetele või lahendustele. See asetab nimetatud ettevõtte võrreldes teiste pakkujatega eelisseisu juba hankemenetluse ettevalmistamise etapis.
- 2.5.5. RHS § 10 lg 3 kohaselt peab hankija riigihanke ettevalmistamisse kaasatud ettevõtja puhul võtma tarvitusele meetmed konkurentsi moonutamise vältimiseks, tagades muu hulgas, et eelnevast teabe valdamisest ei teki sellele ettevõtjale eelist teiste pakkujate ees. Käesoleval juhul ei nähtu, et hankija oleks selliseid meetmeid rakendanud või konkurentsieelist kõrvaldanud. Vastupidi, hanketingimuste kujundamise tulemusel on eelis säilinud ka pärast alusdokumentide muutmist.

- 2.5.6. Hankija 04.03.2026 vastusest nähtub ühtlasi, et hankija ise mõõnis Fixman Eesti OÜ seotust vähemalt teatud lähteinfo ja tootekirjelduste andmisega, viidates sellele, et projekti ja toetuse taotluse osaks olnud eelarve koostamisel kasutati osaliselt Lappseti tooteid ning Fixman Eesti OÜ esitas osade välja valitud toodete kirjeldused.
- 2.5.7. Hankija viide võimalusele pakkuda samaväärseid tooteid ei kõrvalda kirjeldatud olukorda. RHS § 95 lg 4 p 7 kohaldamisel ei ole määrav üksnes see, kas alternatiivide pakkumine on formaalselt lubatud, vaid kas konkurentsi moonutamine on tegelikult välditud. Käesoleval juhul on hanketingimused kujundatud viisil, mis annab nende koostamisel osalenud Fixman Eesti osaühingule eelise ning konkurentsi moonutamine ei ole jätkuvalt kõrvaldatud.
- 2.5.8. Olukorras, kus huvide konflikti ja sellest tulenevat konkurentsi moonutamist ei ole kõrvaldatud, ei vasta hankemenetluse läbiviimine RHS § 3 p-s 4 ja RHS § 10 lg-tes 2–4 sätestatud nõuetele ega taga pakkujate võrdset kohtlemist. Sellisel juhul tuleb hanketingimused viia kooskõlla riigihangete seadusest tulenevate nõuetega.
- 2.5.9. Riigihanke üldpõhimõtete järgimine on oluline igas hankemenetluses, kuid käesoleval juhul omab see erilise tähtsuse, kuna riigihanget rahastatakse Riigi Tugiteenuste Keskuse kaudu antava toetuse arvelt. Sellisel juhul allub hankemenetluse õiguspärasus ka toetuse kasutamise tingimuste kontrollile.
- 2.5.10. Vabariigi Valitsuse määruse „Toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise ning toetuse andmisel ja kasutamisel toimunud rikkumisest teabe edastamise tingimused ja kord“ § 11² lg 5 kohaselt nõutakse toetus tagasi 100% ulatuses, kui hankemenetluse korraldamisel esines huvide konflikt. Sama paragrahvi lg 11 p 7 kohaselt võib toetuse osaline tagasinõudmine järgneda ka juhul, kui hankemenetluse korraldamiseks koostatud tehniline kirjeldus välistab või piirab põhjendamatult konkurentsi või tekitab ebavõrdset kohtlemist.
- 2.5.11. Seega ei ole käesolevas asjas tuvastatud rikkumised pelgalt formaalse iseloomuga, vaid neil on otsene mõju hankemenetluse õiguspärasusele ning võivad kaasa tuua olulised tagajärjed toetuse kasutamise seisukohalt

2.6. Kokkuvõte

- 2.6.1. Eeltoodud asjaoludest nähtub, et hankija on riigihanke alusdokumentide kujundamisel ja hankemenetluse läbiviimisel rikkunud mitmeid riigihangete seadusest tulenevaid kohustusi. Rikkumised puudutavad nii hankemenetluse läbiviimise põhimõtteid (RHS § 3), tehnilise kirjelduse koostamise nõudeid (RHS §-d 87 ja 88), selgitamiskohustust (RHS § 46) kui ka huvide konflikti vältimise kohustust (RHS § 3 p 4 ja § 10).
- 2.6.2. Hanketingimused on kujundatud viisil, mis ei ole neutraalne ega funktsionaalne, vaid viib sisuliselt ühe konkreetse turuosalise toodete või lahenduste eelistamiseni. Samal ajal ei ole hankija taganud tegelikku võimalust pakkuda samaväärseid lahendusi ning ei ole kõrvaldanud olukorda, kus hankedokumentide kujundamises on osalenud hankes osaleva ettevõtjaga seotud isik. Selline olukord on käsitatav konkurentsi moonutamisenäna ning ei ole kooskõlas RHS § 3 ja § 88 nõuetega.
- 2.6.3. Lisaks ei vasta tehniline kirjeldus RHS § 87 tähenduses oma eesmärgile, kuna see ei kirjelda hankelepingu eset piisava täpsuse ja arusaadavusega ega arvesta hangitava töö teostamiseks vältimatute objektivsete eeldustega. Hankedokumentides ette nähtud tingimused ei võimalda pakkujatel koostada sisuliselt teostatavaid ja võrreldavaid pakkumusi, mis on vastuolus ka RHS § 2 lg-s 1 sätestatud riigihanke eesmärgiga.
- 2.6.4. Hankija tegevus on olnud ühtlasi vastuoluline ja läbipaistmatu, kuivõrd hankija on andnud pakkujatele põhjendatud ootuse hanketingimuste sisuliseks muutmiseks, kuid ei ole seda tegelikuses teinud. Samuti ei ole hankija täitnud RHS § 46 lg-st 1 tulenevat selgitamiskohustust, jättes sisuliselt vastamata küsimustele, mis puudutasid

hanketingimuste kujundamise aluseid ja pakkujate võimalust esitada nõuetele vastav pakkumus.

- 2.6.5. Kõiki eeltoodud asjaolusid kogumis arvestades esinevad alused riigihanke menetluse kehtetuks tunnistamiseks kuna hankija on rikkunud riigihangete seaduses sätestatud nõudeid ning asjaolude pinnalt on ilmne, et välja toodud rikkumised ei võimalda riigihanget jätkata.
- 2.6.6. Vastavalt RHS § 195 lg-le 10 vaidlustuse läbivaatamise käigus sellise asjaolu ilmnemisel, mis võib kaasa tuua Rahandusministeeriumi ettekirjutuse RHS § 208 lõikes 1 sätestatud alusel, teavitab vaidlustuskomisjon viivitamata Rahandusministeeriumi ja peatab vaidlustuse läbivaatamise kuni Rahandusministeeriumi poolt järelevalve tegemise lõppemiseni.

3. HANKEMENETLUSE PEATAMISE TAOTLUS

- 3.1. RHS § 193 lg 1 kohaselt vaidlustuskomisjon võib vaidlustaja põhjendatud taotluse alusel teha igas vaidlustusmenetluse staadiumis otsuse riigihanke peatamise kohta, võttes arvesse peatamisest tulenevaid võimalikke tagajärgi kõigile huvidele, mida võidakse kahjustada.
- 3.2. Riigihanke üldandmete kohaselt on pakkumuste esitamise tähtaeg 16.04.2026 kell 09:00. Arvestades, et ilmselgelt ei jõua VAKO käesolevas vaidlustuses otsuse tegemiseni enne pakkumuste esitamise tähtaega, ei ole mingil juhul mõistlik ega otstarbekas hankemenetlusega jätkata, lasta huvitatud isikutel pakkumused koostada ja esitada ning pärast, hankemenetluse kehtetuks tunnistamisel või ka hankedokumentide muutmisel, uutele tingimustele tuginedes asuda uut pakkumust koostama.
- 3.3. Hankemenetluse peatamisega ei kaasne kahjulikke tagajärgi. Tegemist on projekteerimis- ja ehitustööde hankega, mille esemeks on Türi järve rekreatsiooniala arendamine, mistõttu ei mõjuta hankemenetluse ajutine peatamine ühegi vältimatu avaliku teenuse osutamist ega muud avalikku huvi, mis eeldaks hankemenetluse viivitamatut jätkamist.

4. MUUD MENETLUSLIKUD AVALDUSED

- 4.1. **Tähtaegsus.** RHS § 189 lg 1 järgi peab vaidlustus olema laekunud vaidluskomisjonile kümme päeva jooksul alates päevast, kui vaidlustaja sai teada või pidi teada saada oma õiguste rikkumisest või huvide kahjustamisest, kuid mitte pärast hankelepingu sõlmimist.
- 4.2. Vaidlustaja ei saanud üksnes 02.04.2026 hankedokumentide avaldamisega lõplikult hinnata, kas hankija on varasemalt esile toodud rikkumised kõrvaldanud või mitte. Vastupidi, vaidlustaja pöördus viivitamata hankija poole täiendavate küsimustega, mh selgitamiseks tehnilise kirjelduse konkreetseid nõudeid (sh PEFC-sertifikaadi nõue, liimpuidu kasutamine, liumäe konstruktsioon, batuudi lahendus ning kiigeraami mõõtmed) ning nende põhjendatust ja alternatiivide lubatavust.
- 4.3. Hankija vastas vaidlustaja pöördumisele 09.04.2026, märkides muu hulgas, et mänguväljaku elementide hankimine ei ole käesoleva hanke osa ning nende materjalid ja omadused ei oma tähtsust, kuna hangitakse üksnes projekteerimis- ja ehitustöid. Samas nähtub hankedokumentidest, et projekteerimisel tuleb lähtuda konkreetsetest näidistoodetest ja nende gabariitidest, mistõttu mõjutavad kaudselt ka mänguväljaku elementide tehnilised omadused hanketingimuste sisu ja pakkujate võimalusi.
- 4.4. Seega sai vaidlustajale alles hankija 09.04.2026 vastuse pinnalt lõplikult selgeks, et hankija ei pea vaidlustaja poolt esile toodud asjaolusid probleemseks ega kavatse neid sisuliselt kõrvaldada, vaid jätab hanketingimused õigusaktidest tulenevate nõuetega kooskõlla viimata.. Just nimetatud hetkel ilmnis vaidlustaja jaoks üheselt, et hankija tegevus jätkuvalt rikub tema õigusi ning moonutab konkurentsi.

- 4.5. Arvestades eeltoodut, saabub RHS § 189 lg-s 1 nimetatud tähtaeg 19.04.2026. Seega käesolev vaidlustus on esitatud tähtaegselt.
- 4.6. **Vaidlustuse läbivaatamine.** Kooskõlas RHS § 190 lg 1 punktiga 7 teatab vaidlustaja, et on nõus vaidlustuse kirjaliku lahendamisega.
- 4.7. **Vaidluse lahendamiseks vajalikud dokumendid.** Kooskõlas RHS § 194 lg-ga 1 palub vaidlustaja kõik käesoleva vaidluse lahendamiseks vajalikud dokumendid hankijalt välja nõuda.
- 4.8. **Riigilõiv.** Kooskõlas RHS §-ga 186 ja riigilõivu seaduse § 258 lg 1 p-ga 1 on vaidlustaja tasunud vaidlustuse esitamisel riigilõivu summas 1 280 eurot (**lisa 3**).
- 4.9. **Menetluskulud.** Kooskõlas RHS § 198 lg-ga 1 palub vaidlustaja mõista hankijalt vaidlustaja kasuks välja vaidlustaja poolt vaidlustusmenetluses tasunud riigilõivu täies ulatuses ja kantud lepingulise esindaja kulud põhjendatud ja vajalikus ulatuses.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Anneli Aab
vandeadvokaat
Lars Laj Eesti OÜ lepinguline esindaja

Lisad:

- 1) Fixman Eesti osaühingu üld- ja isikuandmed;
- 2) Roose Teenused OÜ üld- ja isikuandmed;
- 3) Riigilõivu tasumise maksekorraldus.